

STEM – Středisko empirických výzkumů

Jilská 1, 110 00 Praha 1

Elity a modernizace

Říjen 2003

Tazatel

--	--	--	--

Kodér

--	--

Děrovač

--	--

Respondent

V současné době STEM a Univerzita Karlova zjišťují názory představitelů elit v České republice na současnou situaci v naší společnosti. Myslíme si, že je velice důležité vědět, co si reprezentanti elit o současné situaci skutečně myslí. Výzkum je přísně anonymní. Náš rozhovor bude trvat asi 40 minut.

Nejprve několik obecných otázek.

1. Zamyslete-li se nad vývojem u nás v posledních téměř čtrnácti letech, tj. od listopadu 1989, jste s tímto vývojem spokojen(a), nebo nespokojen(a)?

Pokyn: Přečtěte varianty odpovědí!

Velmi spokojen (a)	1
Spíše spokojen (a)	2
Spíše nespokojen (a)	3
Velmi nespokojen (a)	4

2. Řekněte mi, prosím, co si představujete pod slovy moderní společnost.

Vypište:

.....

--	--

3. Do jaké míry se Vy osobně zajímáte o politiku?

Pokyn: Přečtěte varianty odpovědí!

Velmi se zajímám	1
Docela se zajímám	2
Trochu se zajímám	3
Moc se nezajímám	4
Nezajímám se vůbec	5

4. Jak jste spokojen(a) s celkovou politickou situací v České republice?

Pokyn: Přečtěte varianty odpovědí!

Velmi spokojen (a)	1
Spíše spokojen (a)	2
Spíše nespokojen (a)	3
Velmi nespokojen (a)	4

**Jakými zásadami by se měla řídit společnost, v níž byste chtěl(a) žít?
Budu Vám číst dvojice zásad, u každé z nich mi, prosím, řekněte,
které zásadě dáváte přednost.**

Pokyn: Předložte respondentovi KARTU 5!

- | | |
|---|------------------------------|
| 1 | Rozhodně první |
| 2 | Spíše první zásadě než druhé |
| 3 | Spíše druhé zásadě než první |
| 4 | Rozhodně druhé |

5a. Zaměřit se na co nejvyšší ekonomický výkon.

NEBO

Zaměřit se na poklidný život, nehonit se.

1	2	3	4
---	---	---	---

5b. Upřednostňovat dodržování tradic.

NEBO

Upřednostňovat modernizační změny.

1	2	3	4
---	---	---	---

5c. Rozhodovat spíše podle odborníků.

NEBO

Rozhodovat spíše podle názorů veřejnosti.

1	2	3	4
---	---	---	---

5d. Usilovat o co nejvyšší technickou vyspělost.

NEBO

Usilovat hlavně o duchovní rozvoj.

1	2	3	4
---	---	---	---

5e. Vnášet především řád do života lidí.

NEBO

Dávat lidem co největší volnost.

1	2	3	4
---	---	---	---

5f. Dbát hlavně o rozvoj vynikajících talentů.

NEBO

Dbát hlavně o rovnoměrný rozvoj všech.

1	2	3	4
---	---	---	---

5g. Soustředit se spíše na rozvoj místních komunit a společenství.

NEBO

Soustředit se spíše na efektivnost fungování centrálních institucí.

1	2	3	4
---	---	---	---

Pomocí KARTY B mi řekněte, zda souhlasíte či nesouhlasíte s následujícími výroky, které se týkají vývoje české společnosti.

Pokyn: Předložte KARTU B!

1 Rozhodně souhlasím	3 Spíše nesouhlasím
2 Spíše souhlasím	4 Rozhodně nesouhlasím

6. Obyvatelé České republiky přestali být ochotni přinášet oběti kvůli lepší společné budoucnosti.

1	2	3	4
---	---	---	---

7. Vývoj naší společnosti se dostal mimo kontrolu řídicích orgánů.

1	2	3	4
---	---	---	---

8. Chybí nám jedna společná vize rozvoje České republiky, za kterou by mohla jít většina obyvatelstva.

1	2	3	4
---	---	---	---

9. Jediná cesta, která nám zbývá, je duchovní obroda.

1	2	3	4
---	---	---	---

10. Hrozí nám, že naši zemi ovládne malá skupinka politiků podplacených velkými firmami.

1	2	3	4
---	---	---	---

11. Běžný český člověk obchází zákony, kde to jen jde.

1	2	3	4
---	---	---	---

12. Věda a technika jsou spíše příčinou našich problémů, než jejich řešením.

1	2	3	4
---	---	---	---

13. Česká republika by měla pozvednout své hospodářství na úroveň nejvyspělejších zemí Evropské unie.

1	2	3	4
---	---	---	---

14. Česká republika se chtě nechtě musí přizpůsobit západnímu světu.

1	2	3	4
---	---	---	---

15. Je nesmyslné, abychom se snažili napodobovat modernizaci západních zemí.

1	2	3	4
---	---	---	---

16. I když je západ hospodářsky vyspělejší, mnohému by se od nás mohl učit.

1	2	3	4
---	---	---	---

17. Vývoj naší společnosti je stejně dávno předurčen zájmy světových mocností.

1	2	3	4
---	---	---	---

18. Vláda může ovlivňovat národní hospodářství různými způsoby. Myslíte si Vy osobně, že by česká vláda měla:

Pokyn: Předložte KARTU A! Zakroužkujte příslušnou odpověď v každém řádku!

1 Určitě ano
2 Spíše ano
3 Spíše ne
4 Určitě ne

A. Regulovat mzdy zákonem	1	2	3	4
B. Usměrnovat ceny zákonem	1	2	3	4
C. Usilovat o snížení výdajů ze státního rozpočtu	1	2	3	4
D. Financovat programy na vytvoření nových pracovních míst	1	2	3	4
E. V co nejmenší míře zasahovat do podnikání	1	2	3	4
F. Finančně podporovat vývoj nových průmyslových výrobků a technologií	1	2	3	4

19. Měla by podle Vašeho názoru vláda České republiky investovat více finančních prostředků do následujících oblastí?

Pokyn: Zůstává KARTA A! Zakroužkujte příslušnou odpověď v každém řádku!

1 Určitě ano
2 Spíše ano
3 Spíše ne
4 Určitě ne

A. Zdravotní péče a prevence	1	2	3	4
B. Veřejná správa	1	2	3	4
C. Sociální zabezpečení	1	2	3	4
D. Občanské a dobrovolné organizace	1	2	3	4
E. Školství	1	2	3	4
F. Drobné a střední podnikání	1	2	3	4
G. Ochrana životního prostředí	1	2	3	4
H. Podpora exportu	1	2	3	4
I. Věda, výzkum, technologický rozvoj	1	2	3	4

20. Co podle Vás nejvíce brání tomu, aby se Česká republika zařadila mezi nejvyspělejší státy Evropy?

Vypište:

.....

--	--

21. Jakou roli by měla Česká republika v Evropské unii hrát? Měla by se snažit:

Pokyn: Předložte KARTU A! Zakroužkujte příslušnou odpověď v každém řádku!

1	Určitě ano
2	Spíše ano
3	Spíše ne
4	Určitě ne
9	Nevím

A. Soustředit se na vybrané oblasti politiky EU a stát se zde nepostradatelným specialistou	1	2	3	4	9
B. Být průkopníkem větší otevřenosti EU vůči globálním ekonomickým trendům	1	2	3	4	9
C. Jít s hlavním názorovým proudem v EU a diplomaticky těžit z pověsti vzorného člena	1	2	3	4	9
D. V maximální míře využívat možnosti státní podpory a ochrany českých výrobců v EU	1	2	3	4	9
E. Snažit se získat co nejvíce kompetencí a co největší podíl na rozhodování v EU	1	2	3	4	9
F. Usilovat především o zachování svojí státní suverenity	1	2	3	4	9
G. Investovat do záležitostí EU co nejméně, ale nabízených výhod a prostředků využívat, co nejvíce to půjde	1	2	3	4	9
H. Podporovat propojení zemí EU do jednoho federálního státu	1	2	3	4	9

22. Co by podle Vás mělo být specifickým přínosem České republiky pro Evropskou unii?

Vypište:

.....

--	--

23. K jakým cílům by měla naše země směřovat v nadcházejících deseti až patnácti letech? Na KARTĚ 23 jsou uvedeny některé z cílů, jimž by různí lidé dali přednost. Kdybyste si musel(a) vybrat, který z cílů byste označil(a) za nejdůležitější? A který z nich byste označil(a) za druhý nejdůležitější?

Pokyn: Předložte KARTU 23! V každém sloupci zakroužkujte jen jednu možnost!

	Pořadí:	I.	II.
A. Udržet pořádek ve státě		1	1
B. Poskytnout lidem větší možnosti mluvit do důležitých vládních rozhodnutí		2	2
C. Bojovat proti růstu cen		3	3
D. Bránit svobodu slova		4	4

24. Řekněte mi, prosím, podle KARTY 24, do jaké míry budou podle Vašeho názoru následující věci důležité, aby člověk dosáhl úspěchu v české společnosti v příštích deseti až patnácti letech.

Pokyn: Předložte KARTU 24! Zakroužkujte příslušnou odpověď v každém řádku!

1	Velmi důležité
2	Spíše důležité
3	Spíše nedůležité
4	Zcela nedůležité

A. Usilovně pracovat, snažit se	1	2	3	4
B. Znat správné lidi, mít společenské kontakty	1	2	3	4
C. Mít nadání, talent	1	2	3	4
D. Snažit se vyniknout nad ostatní	1	2	3	4
E. Umět spolupracovat s druhými	1	2	3	4
F. Mít formální kvalifikaci, osvědčení či diplom	1	2	3	4
G. Mít peníze, majetek	1	2	3	4
H. Domluvit se cizím jazykem	1	2	3	4
I. Umět se přizpůsobit okolním podmínkám	1	2	3	4
J. Být nápaditý a tvořivý	1	2	3	4
K. Umět se učit novým věcem	1	2	3	4

Pomocí KARTY B mi řekněte, do jaké míry souhlasíte či nesouhlasíte s následujícími výroky.

Pokyn: Předložte KARTU B!

1 Rozhodně souhlasím	3 Spíše nesouhlasím
2 Spíše souhlasím	4 Rozhodně nesouhlasím

25. Problémy občanů by měl řešit především stát a ne občané.

1	2	3	4
---	---	---	---

26. Jistota a blahobyt jsou důležitější než svoboda.

1	2	3	4
---	---	---	---

27. Cizincům by se měla v naší zemi zakázat veškerá politická činnost.

1	2	3	4
---	---	---	---

28. Rozdíly v příjmech by se měly zmenšit.

1	2	3	4
---	---	---	---

29. Nejlepší je žít v klidu, příliš nevybočovat z řady, aby se člověk nedostal do zbytečných problémů.

1	2	3	4
---	---	---	---

30. Bylo by dobré, aby většina lidí v České republice věřila v Boha.

1	2	3	4
---	---	---	---

31. Mohl(a) byste říci podle svých životních zkušeností, že většině lidí je možno důvěřovat, nebo že člověk musí být ve styku s ostatními velmi opatrný?

Většině lidí je možno důvěřovat	1
Člověk musí být ve styku s ostatními velmi opatrný	2

Elity se od obyčejných lidí liší tím, že mají možnost významně ovlivňovat dění ve společnosti.

32. Myslíte si, že příslušnost k elitám jejich členy vůči ostatním členům společnosti k něčemu morálně zavazuje?

Ano	1
Ne	2

Pokyn: Následující otázku položte pouze těm, kteří na otázku č. 32 odpověděli „ano“!

33. K čemu příslušnost k elitám její členy zavazuje?

Vypište:

.....

--	--

Pomocí KARTY B mi řekněte, do jaké míry souhlasíte či nesouhlasíte s následujícími výroky týkajícími se elit v České republice.

Pokyn: Předložte KARTU B!

1	Rozhodně souhlasím	3	Spíše nesouhlasím
2	Spíše souhlasím	4	Rozhodně nesouhlasím

34. Elity mají schopnost mobilizovat lidi v zájmu lepší budoucnosti všech.

1	2	3	4
---	---	---	---

35. Elity jsou příliš svázaný sítí známostí a protislužeb.

1	2	3	4
---	---	---	---

36. Elity mají dostatečnou vůli modernizovat zemi.

1	2	3	4
---	---	---	---

37. Elity vděčí za své postavení spíše známostem a korupci.

1	2	3	4
---	---	---	---

38. Elity, i kdyby chtěly, stejně nemohou na směřování země nic změnit.

1	2	3	4
---	---	---	---

39. Elity se soustřeďují jen na obranu svých privilegovaných pozic.

1	2	3	4
---	---	---	---

40. Myslíte si, že napětí mezi občany a elitami v naší společnosti se v současnosti zvyšuje?

Pokyn: Přečtěte varianty odpovědí!

Určitě ano	1
Spíše ano	2
Spíše ne	3
Určitě ne	4
Já tam napětí necítím	5

41. Ještě jednou se vrátíme k vývoji naší společnosti. Měli by mít podle Vás následující činitelé větší vliv na směřování naší společnosti než mají dnes?

Pokyn: Zakroužkujte příslušnou odpověď v každém řádku!

	ANO	NE
A. Politické strany	1	2
B. Evropská unie	1	2
C. Odbory	1	2
D. Církev	1	2
E. Státní správa	1	2
F. Podniky, firmy	1	2
G. Krajská samospráva	1	2
H. Soudy	1	2
I. Dobrovolné organizace	1	2
J. Média	1	2
K. NATO	1	2
L. Místní samospráva	1	2

42. Vyberte z oblastí uvedených na KARTĚ 42 tu, jejíž rozvoj považujete za nejdůležitější pro úspěch České republiky v budoucnosti.

A kterou byste vybral(a) na druhém místě?

Pokyn: Předložte KARTU 42! V každém sloupci zakroužkujte jen jednu možnost!

	Pořadí:	I.	II.
A. Nové průmyslové technologie		1	1
B. Důvěra a soudržnost mezi lidmi		2	2
C. Věda a výzkum		3	3
D. Občanská hrdost a zodpovědnost		4	4

43. Která země by podle Vás mohla nejlépe sloužit České republice jako vzor pro její další vývoj? A proč?

Která druhá země by ještě mohla sloužit jako vzor?

A. Vypište:

.....

--	--

--	--

B. Vypište:

.....

--	--

--	--

44. Očekáváte, že se Česká republika během příštích deseti až patnácti let:

Pokyn: Přečtěte varianty odpovědí!

Vyšvihne mezi deset nejvyspělejších států světa	1
Dostane se mezi přední státy EU	2
Získá alespoň lepší pozici než má dnes	3
Zůstane zhruba na stejné pozici jako má dnes	4
Ztratí i současnou pozici	5

45. Modernizace společnosti přináší i negativní důsledky. Jste pro modernizaci, i kdyby vedla:

Pokyn: Předložte KARTU A! Zakroužkujte příslušnou odpověď v každém řádku!

1	Určitě ano
2	Spíše ano
3	Spíše ne
4	Určitě ne

A. Ke zvýšení nezaměstnanosti	1	2	3	4
B. Ke stěhování lidí za prací	1	2	3	4
C. K silné vlně přistěhovalců z Východu	1	2	3	4
D. K vytlačování některých skupin lidí na okraj společnosti	1	2	3	4

46. Kdo jsou podle Vás v České republice největší odpůrci modernizace? A proč?

A. Vypište:

.....

--	--

--	--

A kdo ještě je významným odpůrcem modernizace?

B. Vypište:

.....

--	--

--	--

Pokyn: U otázek č. 47 až 49 čtěte varianty odpovědí!

47. Jak jste spokojen(a) s prací Vašeho obecního/místního zastupitelstva?

Velmi spokojen (a)	1
Spíše spokojen (a)	2
Spíše nespokojen (a)	3
Velmi nespokojen (a)	4

Nevím 9

48. Co myslíte, jaký vliv na rozhodování o záležitostech Vaší obce/města máte Vy osobně?

Značný vliv	1
Spíše malý vliv	2
Velmi malý vliv	3
Žádný vliv	4

Nevím 9

49. Lidé se velmi liší tím, do jaké míry si plánují svůj život. Řekněte mi, prosím, jak důležité je takové plánování ve Vašem životě?

Velmi důležité	1
Spíše důležité	2
Spíše nedůležité	3
Zcela nedůležité	4

50. Řekněte mi, prosím, kdo je nebo byl Vaším vzorem ve Vaší profesionální dráze?

Pokyn: Vypište jméno osoby, případně profesí, národnost!

.....
.....

--	--

51. Řekl(a) byste, že ve Vašem životě byla nějaká událost nebo období, které dodaly zásadní impuls pro rozvoj Vaší profesionální kariéry?

Ano	1
Ne	2

Pokyn: Otázky č. 52 a 53 položte pouze těm, kteří na otázku č. 51 odpověděli „ano“!

52. Ve kterém roce se tato událost stala?

Vypište:

.....

--	--

53. Prosím, popište ve stručnosti tuto událost nebo období.

Vypište:

.....

--	--

54. Řekl(a) byste, že jste o své současné pracovní postavení dlouhodobě usiloval(a)?

Pokyn: Přečtěte varianty odpovědí!

Určitě ano	1
Spíše ano	2
Spíše ne	3
Určitě ne	4

55. Jaké překážky podle Vás nejvíce brzdí v profesionální kariéře lidí jako jste Vy?

Vypište:

.....

--	--

56. Jak často byly podmínkou k dosažení Vaší současné pracovní pozice konkurz nebo výběrové řízení?

Pokyn: Přečtěte varianty odpovědí!

Vícekrát	1
Jednou	2
Ani jednou	3

Pokyn: Následující otázku položte pouze těm, kteří na otázku č. 56 odpověděli variantou 1 nebo 2!

57. Jednalo se podle Vašeho osobního názoru spíše o formální záležitost, nebo šlo o opravdovou soutěž?

Pokyn: Přečtěte varianty odpovědí!

Byla to spíše formalita	1
Jak kdy, někdy to byla formalita, jindy šlo o opravdovou soutěž	2
Šlo o opravdovou soutěž	3

58. Jak silnou příslušnost pociťujete:*Pokyn: Předložte KARTU 58! Zakroužkujte příslušnou odpověď v každém řádku!*

1	Velmi silnou
2	Silnou
3	Slabou
4	Žádnou

A. Ke svému městu, obci	1	2	3	4
B. Ke svému kraji, regionu	1	2	3	4
C. K České republice	1	2	3	4
D. K Evropě	1	2	3	4

59. Navštívil(a) jste po roce 1989 z pracovních důvodů některou ze současných zemí Evropské Unie?*Pokyn: Přečtěte varianty odpovědí!*

Ano, vícero	1
Ano, jednu	2
Ne	3

60. Co pro Vás osobně znamená evropanství?

Vypište:

.....

--	--

61. Pracoval(a) jste v minulém roce alespoň jednou jako dobrovolník, tedy vykonával(a) jste neplacenou práci pro dobrovolnou organizaci (nadaci, občanské sdružení, klub, spolek a pod.) v České republice?

Ano	1
Ne	2

62. Řekněte mi, prosím, o každé z následujících skutečností, jak je ve Vašem životě důležitá.*Pokyn: Předložte KARTU 62! Zakroužkujte příslušnou odpověď v každém řádku!*

1	Velmi důležitá
2	Spíše důležitá
3	Spíše nedůležitá
4	Zcela nedůležitá

A. Práce	1	2	3	4
B. Rodina	1	2	3	4
C. Přátelé a známí	1	2	3	4
D. Volný čas	1	2	3	4
E. Politika	1	2	3	4
F. Náboženství	1	2	3	4

63. Které z následujících vlastností považujete za nejvíce a které za nejméně důležité pro výchovu dětí? Co by se děti měly naučit, osvojit si? Při hodnocení podle KARTY 62 se, prosím, snažte využívat celou stupnici od jedničky do čtyřky.

Pokyn: Zůstává KARTU 62! Zakroužkujte příslušnou odpověď v každém řádku!

1	Velmi důležitá
2	Spíše důležitá
3	Spíše nedůležitá
4	Zcela nedůležitá

A. Pracovitost	1	2	3	4
B. Pocit odpovědnosti	1	2	3	4
C. Tolerance a respekt k odlišnostem	1	2	3	4
D. Šetrnost, skromnost	1	2	3	4
E. Nesobeckost	1	2	3	4
F. Soutěživost	1	2	3	4
G. Schopnost vyznat se	1	2	3	4
H. Ohleduplnost	1	2	3	4
I. Otevřený vztah k lidem	1	2	3	4
J. Schopnost navazovat kontakty a přátelství	1	2	3	4
K. Snaha uplatnit své schopnosti	1	2	3	4
L. Snaha vyniknout	1	2	3	4
M. Zásadovost	1	2	3	4
N. Prosazování vlastních názorů	1	2	3	4

64. Byla Vaše kariéra důvodem k vážným problémům nebo dokonce k rozchodu s Vaším životním partnerem?

Pokyn: Přečtěte varianty odpovědí!

Ne	1
Ano, měli jsme vážné problémy	2
Ano, rozešli jsme se	3
Ne, neměl(a) jsem partnera	4

65. Máte v současnosti životního partnera, který je Vám při Vaší práci oporou?

Ano	1
Ne	2

Zcela nakonec ještě několik údajů, které slouží ke statistickému zpracování.
--

66. Kolik je Vám let?

Pokyn: Vypište do rámečku!

--	--

67. Pohlaví dotázaného:

Muž	1
Žena	2

68. Jaké je Vaše nejvyšší školní vzdělání?

Pokyn: Přečtěte varianty odpovědí!

Základní bez vyučení	1
Vyučen(a) bez maturity	2
Maturita	3
Vysoká škola	4

69. Jaký byl název školy, kterou jste navštěvoval(a) jako poslední?

Vypište:

--	--

70. Jaká je Vaše profese, odbornost?

Pokyn: Zapište co nejpodrobněji!

Vypište:

.....

--	--	--	--

71. Jak byste Vy sám(a) ohodnotil(a) svůj zdravotní stav?

Pokyn: Přečtěte varianty odpovědí!

Nemám žádné zdravotní potíže	1
Mám menší zdravotní potíže	2
Mám větší zdravotní potíže	3
Mám vážné zdravotní potíže	4
Jsem invalida	5

72. Považujete se za věřícího člověka?*Pokyn: Přečtěte varianty odpovědí!*

Ano, jsem praktikující věřící (věřím v Boha, navštěvuji bohoslužby)	1
Věřím v Boha, do kostela chodím zřídka nebo vůbec	2
Moje víra není věcí církve, jsem však věřící člověk	3
Nejsem věřící	4
Řekl(a) bych, že jsem ateista	5

73. Se kterou z politických stran v České republice sympatizujete nejvíce?

Vypište:

--	--

74. Vlastníte:**ANO NE**

Myčku nádobí	1	2
Počítač doma připojený na internet	1	2

75. Bývalý okres trvalého bydliště:

Okres:

--	--	--

Děkujeme Vám za Vaše odpovědi.

ZÁZNAMY TAZATELE:

76. Typ elit:

Politické	1
Ekonomické	2
Mediální	3
Správně samosprávní	4
Věda, kultura, církev	5

77. Funkce, postavení respondenta:

Vypište:

--	--

78. Datum rozhovoru

--	--

79. Délka rozhovoru v minutách

--	--

80. Obtížnost rozhovoru:

Snadný, obvyklý	1
Náročný	2
Obtížný, namáhavý	3

81. Popište podrobně situaci rozhovoru:

.....

.....

.....

.....

PROHLÁŠENÍ TAZATELE:

**Prohlašuji, že respondenta jsem vybral(a) podle pokynů v dotazovém úkole.
Vyplněný dotazník je přesným záznamem odpovědí dotazovaného.**

Vlastnoruční podpis:

--